

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 Gk 29

7/23970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEKÇİ
TBMM 7/31878 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR

17 Temmuz 2025 tarihinde, Mersin'in merkez Akdeniz ilçesine bağlı Kazanlı sahilinde yüzlerce kefal balığı ve birkaç deniz kaplumbağasının kıyıya ölü olarak vurması, kamuoyunda büyük bir endişeye neden olmuştur. Basına yansıyan haberlerde, deniz yüzeyinin kahverengiye döndüğü, sahilde ağır bir koku oluştuğu ve bu durumun her yıl tekrarlandığı ifade edilmektedir.

Uzmanlar ve vatandaşlar, bu ölümlerin başlıca nedenleri arasında su kirliliği, yüksek sıcaklıklar ve deniz yüzeyindeki oksijen seviyesinin kritik eşiğin altına düşmesini göstermektedir. Nitekim İzmir Körfezi ve Karadeniz kıyılarında da benzer vakalar yaşanmış, bilimsel analizlerde:

- Çözünmüş oksijen seviyesinin 4 mg/L'nin altına düştüğü,
- Amonyum azotu ve nitrit-nitrat konsantrasyonlarının yükseldiği,
- Toksik plankton ve alg patlamalarının (ör. Polykrikos hartmanni) balık ölümlerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Mersin özelinde ise çevresel yük daha vahim bir tablo sunmaktadır. Bölgedeki tarımsal drenaj suları, sanayi tesislerinden ve evsel, kaynaklardan gelen atık suların arıtılmadan veya yetersiz arıtmayla doğrudan Akdeniz'e deşarj edildiği bilinmektedir. Mersin Üniversitesi'nin geçmiş çalışmaları, özellikle yaz aylarında deniz suyu sıcaklıklarının artmasıyla birlikte kıyılarda çözünmüş oksijen oranlarının düştüğünü göstermiştir. Bu durum, deniz ekosistemini ve balık popülasyonunu tehdit eden temel etkenlerden biridir.

Ancak Kazanlı kıyısının çevresel kirlilik yükü yalnızca bu faktörlerle sınırlı değildir. Bölgede faaliyet gösteren Kromsan tesislerinin bahçesinde yaklaşık 1,5 milyon metreküp (~2 milyon ton) kanserojen Cr+6 bileşeni içeren tehlikeli atık, 20 yılı aşkın süredir üstü brandalarla örtülü bir şekilde bekletilmektedir. Bu durum yalnızca yer altı suları ve deniz için değil, aynı zamanda hava ve toprak kalitesi açısından da ciddi bir tehlike arz etmektedir. Olası bir fırtına, sel veya deprem gibi doğa olaylarında bu atıkların çevreye karışması kaçınılmazdır.

2006 - 2009 yılları arasında bölgeye ilişkin yapılan çalışmalar ve kaleme alınan makalelerde bu atıkların varlığı detaylı şekilde belgelenmiş, ancak geçen 20 yıla rağmen bertaraf edilmemiştir. O dönem hazırlanan makalelerde de vurgulandığı gibi: *"Olaya duyarlı olan olmayan herkes biliyor ki, atıkları çadırla kapatmak, şimdilik yağmur suları ile denize karışmasını ilkel biçimde önleyen geçici ve sağlıksız bir çözümdür."*

Çevre Kanunu, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve Türkiye'nin taraf olduğu Basel Sözleşmesi açıkça belirtmektedir ki; bu tür tehlikeli atıkların yönetimi, bertarafı ve çevresel zararların önlenmesi yükümlülüğü, üretici tesislerin ve ilgili kamu otoritelerinin sorumluluğundadır. Yönetmelikler, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunu kapsamında kamu kurumlarının doğrudan müdahale ederek masrafları sorumlulardan tahsil etmesini öngörmektedir. Buna rağmen 20 yıldır Kromsan sahasındaki tehlikeli atıklar için kalıcı bir çözüm üretilmemiştir.

Bölgedeki çevresel riskler sadece Kromsan ile sınırlı değildir. Soda Sanayi tesisleri ve akaryakıt

depolama tesisleri gibi çevreye yük getiren pek çok ağır sanayi yatırımı Kazanlı sahiline ve çevresine konuşlanmıştır. Bu yatırımlar, bölgenin hava, su ve toprak kalitesini her geçen gün daha da kötüleştirmiştir. Üstelik tüm bu kirlilik yüküne ve Kazanlı bölgesinin 20 yılı aşkın süredir "turizm bölgesi" olarak ilan edilmesine rağmen hiçbir nitelikli yatırım çekilememiş, aksine turizm yatırımlarının önünü tıkayacak yatırımlara kapılar açılmıştır. Bu açıdan Kazanlı, çevre politikalarının plansızlığı ve denetimsizliği nedeniyle telafisi imkânsız bir çevresel yıkımın ve kalkınma fırsatının heba edilmesinin örneklerinden biri haline gelmiştir.

Bugün kıyıya vuran balık ve kaplumbağa ölümleri bu çevresel yıkımın yalnızca buzdağının su üstünde görünen kısmıdır. Bu nedenle, Bakanlığınızın kamuoyunu kapsamlı biçimde bilgilendirmesi, mevcut çevre kirliliği unsurlarının ortaya konması, gerekli önlemleri alması ve sorumlular hakkında işlem yapılması hayati önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1-17 Temmuz 2025 tarihinde Mersin Kazanlı sahilinde meydana gelen balık ve deniz kaplumbağası ölümlerine ilişkin Bakanlığınızca yapılan laboratuvar analizlerinin sonuçları nelerdir? Su örneklerinde ölçülen çözülmüş oksijen, amonyum azotu, nitrit-nitrat, pH, sıcaklık değerleri ile ağır metal, hidrokarbon, pestisit gibi kirleticilerin tespit edilip edilmediği kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?

2-Balık ve kaplumbağa ölümlerine neden olabilecek alg veya toksik plankton patlamaları tespit edilmiş midir? Bu risklerin tespiti için bölgede Bakanlığınızın kurduğu düzenli bir izleme veya erken uyarı sistemi var mıdır?

3-Kazanlı ve çevresinde denize doğrudan veya dolaylı olarak deşarj edilen evsel, endüstriyel ve tarımsal kaynaklı atık su deşarjlarının kaynakları, miktarları ve niteliği nedir? Bu atıkların ne kadar arıtma tesislerinde işlenmektedir? Mevcut atıksu arıtma altyapısı çevresel yükü karşılamak için yeterli midir?

4-Kromsan tesisinin bahçesinde yaklaşık 1,5 milyon metreküp Cr+6 bileşeni içeren tehlikeli atığın güncel durumu nedir? Bu atıkların bertarafı için Bakanlığınızca bugüne kadar hangi adımlar atılmış, tesis sorumluları hakkında herhangi bir adli ya da idari süreç başlatılmış mıdır?

5-Kromsan, Soda Sanayi ve Kazanlı bölgesinde faaliyet gösteren diğer sanayi tesislerine ilişkin son 10 yılda Bakanlığınız tarafından yapılan çevre denetimlerinde hangi eksiklikler ve ihlaller tespit edilmiştir? Bu denetimler sonucunda hangi yaptırımlar uygulanmış, hangi çevresel önlemlerin alınması sağlanmıştır?

6-Kazanlı kıyı bandında yer alan akaryakıt depolama tesisleri ve diğer ağır sanayi kuruluşlarının çevreye etkilerine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanan son etki değerlendirme raporlarının sonuçları nelerdir?

7-Bakanlığınız tarafından Mersin Kazanlı kıyı bandında ve genel olarak Akdeniz kıyılarında yürütülen su kalitesi izleme çalışmalarında hangi parametreler izlenmektedir? Son beş yılda bu parametrelerde gözlenen değişimler nelerdir ve özellikle yaz aylarında su kalitesinde hangi riskler belirlenmiştir?

8-Kazanlı bölgesi uzun süredir turizm alanı ilan edilmiş olmasına rağmen, bölgede turizm yatırımlarının önünü açacak çevresel iyileştirme veya rehabilitasyon projeleri Bakanlığınız tarafından hazırlanmış mıdır? Hazırlandıysa bu projelerin kapsamı, bütçesi ve uygulama takvimi nedir?

9-Bakanlığımızın "kirleten öder" ilkesi çerçevesinde, Kromsan ve diğer kirletici sanayi tesislerinin çevresel zararlardan kaynaklanan maliyetleri karşılamasına yönelik yürüttüğü bir mali tahsilat veya hukuki süreç bulunmakta mıdır? Varsa bugüne kadar hangi miktarda bir tahsilat gerçekleştirilmiştir?

10-Bakanlığımızın 2025 yılı ve sonrası için Kazanlı kıyısı ve çevresinde çevresel iyileştirme, su kalitesini artırma, deniz ekosistemini rehabilite etme ve halk sağlığını koruma amacıyla planladığı yeni yatırımlar, projeler ve müdahale programları nelerdir?

CEVAP

17 Temmuz 2025 tarihinde gerçekleşen balık ölümleri ihbarı Mersin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüze iletilmiş, aynı gün Kazanlı sahilinde denetim gerçekleştirilmiştir. Tarım İl Müdürlüğü ekipleri ile müşterek yapılan denetimde kıyıya vuran balıkların hepsinin kefal türünde ve aynı boyda olduğu görülmüştür. Balıkçıların kullandığı plastik ve köpük balık kasalarının da sahile vurduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Soda ve Kromsan fabrikaları önünde de inceleme yapılmış, ölü balık yoğunluğunun bu fabrikalar önünde seyrek olduğu görülmüştür. Tüm bu bilgiler ve bulgular neticesinde, av yasağı mevsiminde limit altı balıkların balıkçı teknelerinden atıldığı değerlendirilmiştir yapılmış olup bu husus Bakanlığımız mevzuatı kapsamı dışında olduğundan herhangi bir işlem gerçekleştirilmemiş olup, konunun Tarım ve Orman Bakanlığınca değerlendirilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Kazanlı mahallesi içerisinde bulunan ve büyük ölçekli sanayi tipine giren Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Kromsan fabrikasında; 1 adet evsel nitelikli (100 m³ kapasiteli), 1 adet endüstriyel nitelikli (1200 m³), Soda fabrikasında; 1 adet evsel nitelikli (120 m³ kapasiteli), 1 adet endüstriyel nitelikli (72000 m³) olmak üzere toplamda 4 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.

Bununla beraber Akdeniz ilçesi sınırları içerisinde bulunan, konut ve bazı sanayi kuruluşlarından oluşan evsel ve endüstriyel nitelikli atıksular Mersin Büyükşehir Belediye Başkanlığınca işletilen Karaduvar Atıksu Arıtma Tesisinde arıtımı sağlanarak derin deniz deşarjı ile alıcı ortama deşarj edilmektedir.

Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Şişecam Kimyasallar Mersin Kromsan Fabrikasında sodyum bikromat ve diğer krom bileşikler üretilmektedir yapılmakta olup üretimden oluşan atıklar fabrika sahası içerisinde bulunan 150.000 m² lik alanda üzeri geçirimsiz polietilen örtü malzemesi ile kapatılmış etrafına drenaj kanalları açılmış bir sahada geçici olarak depolanmaktadır. Ayrıca fabrika içerisinde tehlikeli atıklarının "tehlikesiz atık" formuna dönüştürülmesi amacıyla ETAN (Eski Teknoloji Atıklarının Nötralizasyonu) tesisi bulunmakta olup tesiste tehlikeli atıklar nötralizasyon işlemi ile tehlikesiz atık formuna dönüştürüldükten sonra İlimiz Akdeniz İlçesi Sarıbrahimli mevkiinde bulunan 2. sınıf düzenli depolama sahasında depolanmaktadır.

Bakanlığımızca 28/04/2022 tarihinde Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. – Soda ve Kromsan Fabrikasına tesisinin 2 yılda bir yaptırması gereken emisyon teyit ölçümlerinin süresi içinde yaptırılmadığının tespit edilmesi üzerine Bakanlığımız tarafından Kanunun 20/b maddesi uyarınca 131.516 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Ayrıca, Mersin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz envanterinde yapılan incelemede; son 10 yıl içerisinde bölgede bulunan tesislerden yalnızca Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. - Kromsan Fabrikası'na 2022 yılında sahasında bulunan ve eski teknoloji atıkları nötralizasyonu tesisine (ETAN) gözlem ve referans kuyularından su numuneleri alınmıştır. Alınan su numunelerinde, gözlem kuyusu sonuçlarının referans kuyusuna göre fazla çıktığı tespit edilmiş olup firmaya 1.644.144,00 TL idari para cezası İl Müdürlüğümüzce uygulanmıştır.